Gezamenlijk empowerment in zelfbeheer

(in de residentiële maatschappelijke opvang en geestelijke gezondheidszorg)

Dat ik mijn eigen plek had. Dat ik mijn eigen sleutel had. En dat ik zelf kon bepalen wat ik deed in het leven….de persoonlijke vrijheid die je hebt.

Max Huber, Hogeschool van Amsterdam
Karla Nijnens, HVO-Querido

Werkplaatsen SOCIAAL DOMEIN

hvoquerido

Vraag van deze workshop

- Hoe creëer en faciliteer je als leidinggevende (al dan niet vanuit eigen ervaringsdeskundigheid) een voorziening waarbinnen vanuit de principes van zelfbeheer betrokkenen werken aan gezamenlijk empowerment?[1]

- [1] Zo vertaal ik voor het gemak maar even werken aan een sociale basis ihkv empowerment

Programma

Doel: uitwisselen ervaringen en kennis, in gesprek over hoe in praktijk toe te passen en hoe conceptueel verder uit te werken

- Praktijkervaring van Respijthuis Amerbos
- Wat is zelfbeheer
- Theorie over gezamenlijk empowerment
- Bespreken uitkomsten onderzoek Amsterdamse Werkplaats Sociaal Domein (ism Eropaf!, Trimbos instituut en praktijken)
- Uitwisseling
- Evt: casus bespreken

Wat is zelfbeheer

- In zelfbeheerde voorziening ligt de primaire verantwoordelijkheid voor het dagelijks beheer en de ontwikkeling van de voorziening bij gebruikers van die voorziening en of ervaringswerkers.
- Uitgangspunten van zelfbeheer zijn:
    - Vrijwilligheid, rust en veiligheid;
    - Verantwoordelijkheid, voor het eigen leven en herstelproces, de groep en de voorziening; waar nodig met ondersteuning van lotgenoten en/of professionals;
    - Stimulans om nieuwe rollen op zich te nemen;
    - Ieders bijdrage verdient waardering;
    - Ruimte voor het (her)ontdekken van talenten, eigen normen, krachten en eigenwaarde;
    - Al doende leren van succes, spanningen en conflicten.

Zelfbeheer & de gemeenschap

- Een zelfbeheerde voorziening is:
  - *in de gemeenschap*: fysiek nabij, goed bereikbaar, mogelijkheid om eigen leven (werk, dagbesteding, sociale contacten) voort te zetten
  - *voor de gemeenschap*: in de gemeenschap een plek waar mensen terecht kunnen als ze niet thuis kunnen verblijven zonder dat ze uit de gemeenschap moeten (i.e.opname in een instituut/kliniek). Ook een inloopfunctie voor buurtbewoners en praktisch aanbod, van pakketten in ontvangst nemen tot een maaltijdservice.
  - zelf een *mini-gemeenschap*: waarin deelnemers vaardigheden opdoen en kunnen oefenen met nieuw gedrag als onderdeel van maatschappelijk herstel

Voorbeelden van zelfbeheer

- Doorstroomvoorziening in de maatschappelijke opvang (JES)
- Nachtopvang (VOVEND-J, NuNN, NoiZ)
- Zorghotel (Pitstop)
- Sociaal pension (Vriendenhuizen)
- Respijthuizen (Amerbos, 2ndStory, Recovery Retreat)

Gezamenlijk empowerment en zelfbeheer

- Zelfbeheer is ‘enabling niche’, een omgeving waarbinnen betrokkenen alleen en met elkaar aan empowerment werken
- Collectief empowerment helpt als theorie om werking zelfbeheer te begrijpen en te verbeteren

Elementen van gezamenlijk empowerment (theorie)

- ≠Stapeling van individuele empowerment processen
- Leren van en met elkaar (samen kan/weet je meer en kom je verder), ontwikkeling veerkracht
- Ontwikkeling sociaal kapitaal en groepsidentiteit in balans tussen openheid/gesloten (bonding/bridging)
- Vergroting macht en kracht tov organisaties/overheid
- Balans tussen ongeorganiseerd en overstructurering, ruimte voor nieuwe rollen

Uitdagingen voor gezamenlijk empowerment in zelfbeheer

Collectief beheer & collectief leren

- *‘Het ontbreken van hiërarchische verhoudingen ter bevordering van het met zijn allen op een gelijkwaardige manier samen doen, en iedereen binnen zijn eigen mogelijkheden en op zijn eigen manier bijdrage leveren om de voorziening draaiende te houden en het beleid of de regels die met elkaar worden opgesteld ook dat samen heel erg te doen’. [ondersteuner]*

- Zelfbeheer veronderstelt zelf doen, maar vaak kleiner groepje dat feitelijk beheer doet, wat is gevolg hiervan voor gezamenlijk proces?

Ruimte voor zelfbeheer

- Schuring tussen zelfbeheer en de reguliere organisatie van zorg
- Ruimte maken voor zelfbeheer
- Specifieke aandachtspunten
  - vrijwilligheid (in relatie tot andere zorgaanbieders en belanghebbenden)
  - fysieke huisvesting,
  - financiering en de balans
  - balans interne en externe aandacht.

Ondersteunen, faciliteren en sturen

- *Dat de mensen die er wonen zo veel mogelijk de vrijheid krijgen om keuze te maken om hun eigen leven in te ….dat die keuzes zo min mogelijk gemaakt worden door de professionals of de beleidsmakers.*
- *Op het gegeven moment werd ik zo'n mopperkont; 'zijn de adl-formuliereningevuld, is er een rapportage bijgehouden'? Het antwoord was altijd nee. Je blijft telkens herhalen wat er moet gebeuren, maar er gebeurt niks. Uiteindelijk móeten dingen gewoon opgepakt worden. Misschien is te dicht bij staan vanuit onze presentiegedachte – er naast staan – dan niet iets dat goed werkt.*
- *'dat alles opnieuw bediscussieerd moet worden dat daarmee mensen ook weergaan nadenken, andere oplossingen gaan zoeken, bedenken hoe verhoud ik me daartoe, en dat daar misschien ook weer het leren in zit in het […]'.*

Think (2min) pair (4min) share

- Als ik me kwetsbaar voel (persoonlijk of zakelijk) bespreek ik dat met collega’s

- Als leider ben ik een rolmodel voor anderen in hoe wij met elkaar omgaan

Meer lezen / zien

- www.krachtwerkontour.nl -> subpagina ‘wij kunnen het beter’
    - Handreiking zelfbeheer
    - Praktijkbeschrijvingen
    - Onderzoeksresultaten
    - Filmpjes